

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๗/๒๕๕๖

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๒ (นายสมโพธิ หรือสมโพชน์ ทศมงคล หรือทดมงคล) ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๕๖๘๔/๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ หรือไม่)

สรุปข้อเท็จจริง

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญาเสพติด ๒ เป็นโจทก์ฟ้องนายวิเชียร กระจ่างจันทร์ ที่ ๑ นายสมโพธิ หรือสมโพชน์ ทศมงคล หรือทดมงคล ที่ ๒ ผู้ร้อง และนายสุทัศน์ คำแก้ว ที่ ๓ เป็นจำเลย ต่อศาลอาญาในฐานะความผิดร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ตามคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๗๕๓๔/๒๕๕๑ คดียังอยู่ระหว่างพิจารณา โจทก์ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๒ ต่อศาลอาญาเป็นคดีอาญาหมายเลขดำที่ ม. ๑๐๓/๒๕๕๒ ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบทรัพย์สินของผู้ร้อง (คือ เงินฝากในบัญชีเงินฝากสะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาอรุณพงษ์ เลขที่บัญชี ๑๔๕-๐-๖๕๕๗๒-๕ พร้อมดอกเบี้ยเงินฝากในบัญชีดังกล่าว ตามที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ आयัดไว้ เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด) ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และ มาตรา ๓๑

ผู้ร้องยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๒ ต่อศาลอาญาคัดค้านคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินที่โจทก์ยื่น สรุปว่า เงินฝากในบัญชีสะสมทรัพย์ดังกล่าว ผู้ร้องยืมมาจากมารดาเพื่อนำมาวางประกันและวางคาวนร์รถยนต์แท็กซี่ ไม่ได้เป็นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดและคดียังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล ซึ่งยังไม่มีความพิพากษาว่าผู้ร้องมีความผิดหรือไม่ อีกทั้งตัวทรัพย์สินที่ถูกยึดและอายัดไว้นั้น ไม่อาจถูกเปลี่ยนแปลงโยกย้ายหรือทำลายหลักฐานอันจะเข้าข้อสันนิษฐานของพระราชบัญญัติ

มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ นอกจากนี้ ยังเป็นเพียงทรัพย์สินที่ต้องสงสัยว่าอาจจะได้มาเนื่องจากการกระทำผิดเท่านั้น อีกทั้งการอ้างใช้มาตรการดังกล่าวเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ หมวด ๓ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๓๓

ศาลอาญามีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ เป็นคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ม. ๑๒๒/๒๕๕๒ ให้ริบเงินฝากสะสมทรัพย์สิน ชื่อบัญชีนายสมโพธิ ทดมงคล พร้อมดอกเบี้ยตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑

ผู้ร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลอาญา โดยมีประเด็นข้อกฎหมายว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๕ เป็นการจำกัดสิทธิของปวงชนชาวไทยที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ ขอให้ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับยกคำร้องโจทก์และเพิกถอนคำสั่งริบทรัพย์สิน

ศาลอุทธรณ์พิพากษา เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๓ พิพากษายืน สรุปเฉพาะประเด็นพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ได้ความว่า ศาลอุทธรณ์เห็นว่า แม้มาตรการริบทรัพย์สินในคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จะมีบทบัญญัติบางประการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องทรัพย์สิน แต่ก็ยังเป็นบทบัญญัติของกฎหมายพิเศษที่ออกใช้บังคับโดยชอบด้วยกฎหมายโดยมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายทั่วไป มิได้ใช้บังคับเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะบุคคลหรือเฉพาะผู้คัดค้านอันเป็นการสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ประกอบมาตรา ๔๘ ที่บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ผู้ร้องฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ โดยมีประเด็นข้อกฎหมาย สรุปว่า การที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดรัฐธรรมนูญ แต่ใช้บังคับได้นั้น ผู้คัดค้านมิอาจเห็นพ้องด้วย แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ จะให้กระทำได้ในเรื่องจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยกฎหมาย แต่การจำกัดสิทธิตามกฎหมาย จะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ผู้คัดค้านจึงไม่เห็นด้วยกับการที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ ใช้บังคับได้โดยชอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๔๘

ศาลฎีกาพิจารณาแล้วมีรายงานกระบวนการพิจารณา เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๕ สรุปว่า โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสาม ฐานร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ริบเงินฝากในบัญชีเงินฝากสะสมทรัพย์ของผู้ร้องในคดีดังกล่าว พร้อมดอกเบี้ย ให้ตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๑ ผู้ร้องยื่นคำร้องคัดค้าน ศาลชั้นต้นไต่สวนแล้วมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สิน ผู้ร้องอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนผู้ร้องฎีกา ศาลฎีกาเห็นว่า ในชั้นอุทธรณ์ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๘ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ แต่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า อุทธรณ์ของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ผู้ร้องจึงฎีกาขึ้นมาด้วยว่าคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ดังกล่าวไม่ถูกต้อง ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า ฎีกาของผู้คัดค้านดังกล่าวเป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าว กรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๖ แห่งรัฐธรรมนูญ จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และให้ส่งความเห็นของผู้ร้องไปตามทางการเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ และในชั้นนี้ให้จำหน่ายคดีจากสารบบความของศาลฎีกาไปก่อน

สำนักงานศาลยุติธรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง จึงส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องมาเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๒๖ “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

มาตรา ๓๐ “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

มาตรา ๓๓ “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๘ “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๒๖๔ “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือ คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาล รัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็น เช่นว่านั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว”

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๒๒ “ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ถ้าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของ ทรัพย์สินไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มา ตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ให้คณะกรรมการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน นั้นไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดหรือจนกว่าจะมี คำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ต่องานนั้น

เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สิน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายได้อาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยตามมาตรา ๑๖ (๓) ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกันหรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ และให้นำความในมาตรา ๑๕ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวแล้ว ให้คณะกรรมการจัดให้มีการพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง โดยเร็ว และในกรณีที่ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งได้ ก็ให้คืนทรัพย์สินให้แก่ผู้นั้น แต่ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ได้ ให้ถือว่า การยึดหรืออายัด ตามวรรคสองเป็นการยึดหรืออายัดตามวรรคหนึ่ง

การยื่นคำร้องขอผ่อนผันตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

เพื่อประโยชน์ตามมาตรา นี้ คำว่า “ทรัพย์สิน” ให้หมายความรวมถึง

- (๑) ทรัพย์สินที่เปลี่ยนแปลงสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าว
- (๒) หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา
- (๓) ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาที่ได้รับ ขยาย จำหน่าย โอนหรือยักย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลาสิบปีก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัดและภายหลังนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการได้ว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน”

มาตรา ๒๖ “การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา ๒๒ ซึ่งกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใด ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นส่วนตัว”

มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง “เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้อง และทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดตามมาตรา ๒๒ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นโดยจะยื่นคำร้องไปพร้อมกับคำฟ้องหรือในเวลาใดๆ ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้ แต่ถ้ามีเหตุอันควรแสดงได้ว่าไม่สามารถยื่นคำร้องก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา จะยื่นคำร้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้ เว้นแต่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง”

มาตรา ๒๕ “บรรดาทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งนั้น ให้ศาลไต่สวน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุด และแสดงให้ศาลเห็นว่า

(๑) คนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ

(๒) คนเป็นผู้รับโอน หรือรับประโยชน์ และได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด”

ประเด็นการวินิจฉัย

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ แต่ยังไม่ได้รับไว้พิจารณาวินิจฉัย จึงมีประเด็นเบื้องต้นว่า จะสมควรรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่

เห็นว่า เรื่องนี้ศาลฎีกาได้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๒ ผู้ร้อง ซึ่งเป็นคู่ความในคดีที่ได้แย้งว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลดังกล่าวเห็นว่าจะใช้บังคับแก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกาได้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราวและได้ส่งคำโต้แย้งผ่านสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นการส่งตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง เห็นควรรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

สำหรับประเด็นตามคำร้องมีว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ตามคำร้องของโจทก์ ข้อต่อสู้ของผู้ร้อง ประเด็นที่ศาลชั้นต้นพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ร้อง ประเด็นที่ศาลอุทธรณ์พิจารณาพิพากษา และฎีกาของผู้ร้องแล้ว เห็นว่ามีประเด็นที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาเพียงประเด็นว่า ทรัพย์สินของผู้ร้องที่โจทก์ร้องขอให้ริบเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันควรริบตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ หรือไม่ เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๖ แล้วเห็นว่า เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นส่วนตัวในกรณีหากก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใดในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา ๒๒ เท่านั้น มิได้เกี่ยวกับประเด็นที่ว่า ทรัพย์สินของผู้ร้องเป็นทรัพย์สินเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันควรริบหรือไม่ การพิจารณาพิพากษาของศาลไม่จำเป็นต้องยกบทบัญญัติมาตรา ๒๖ ขึ้นประกอบการพิจารณาพิพากษาคดี มาตรา ๒๖ จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี กรณีไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง จึงให้ยกคำร้องในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

จึงมีประเด็นตามคำร้องที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย ๔ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

ประเด็นที่ ๔ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ หรือไม่

ประเด็นที่ ๑ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ถูกรตรวจสอบที่คณะกรรมการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น โดยให้ผู้ถูกรตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่แสดงหลักฐานว่าทรัพย์สินที่ถูกรตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ถ้าไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ให้คณะกรรมการ สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ต่องานั้น และว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว โดยหากมีเหตุอันควร เชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายการนั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยตาม มาตรา ๑๖ (๓) ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกรตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินและที่ยื่นคำร้องขอผ่อนผัน เพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกันหรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้

สำหรับมาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลในการสั่งริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้ศาลได้สวน หากคดีมีมูลว่าบรรดาทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง นั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุด และเป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลในการพิสูจน์ถึงการเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือไม่ โดยถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกรตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งข้อสันนิษฐานดังกล่าวเป็นการกำหนดหน้าที่ภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ตกแก่จำเลยหรือผู้ถูกรตรวจสอบในการนำพยานหลักฐานมาสืบพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าว

พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

เห็นว่า การใช้อำนาจโดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ นั้น เป็นการใช้อำนาจวินิจฉัยพิจารณาหลักฐานว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบนั้นเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ หรือไม่ และเป็นการใช้อำนาจในการใช้อำนาจวินิจฉัยว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ที่คณะกรรมการให้สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวหรือไม่ การใช้อำนาจวินิจฉัยของคณะกรรมการดังกล่าว บทบัญญัติมาตรา ๒๒ มิได้ให้อำนาจคณะกรรมการใช้อำนาจได้โดยอำเภอใจไม่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้แต่อย่างใด และการใช้อำนาจโดยศาลตามบทบัญญัติมาตรา ๒๕ นั้น เป็นการใช้อำนาจตุลาการในการวินิจฉัยคดีเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยหลักการศาลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยคดีให้เป็นไปตามกฎหมายก็ย่อมจะต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของคู่กรณีตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้อยู่แล้ว และการใช้อำนาจของศาลดังกล่าว ไม่ทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของคู่กรณีเสียไปแต่อย่างใด ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

ประเด็นที่ ๒ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความเสมอภาคในกฎหมาย การได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน และการห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ส่วนบทบัญญัติมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ นั้น แม้จะได้กำหนดให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่แสดงหลักฐานให้ได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ และให้อำนาจคณะกรรมการในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือในการสั่งยึดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ ได้ให้ความเสมอภาคในกฎหมายและความคุ้มครองบุคคลตามกฎหมายเท่าเทียมกัน เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไปแก่บุคคลผู้ที่อยู่ในสถานะอย่างเดียวกัน มิได้บัญญัติยกเว้นให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือ

ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนใดคนหนึ่งมีสิทธิหรือหน้าที่แตกต่างไปจากผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนอื่น ส่วนระหว่างผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินกับคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินนั้นย่อมไม่อาจจะอ้างความเสมอกันในกฎหมายได้ เพราะมีอำนาจและหน้าที่และสถานะทางกฎหมายที่แตกต่างกัน แต่สำหรับบุคคลผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินด้วยกันแล้วนั้น ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายโดยเสมอกันทุกคน ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้บัญญัติยกเว้นให้เลือกปฏิบัติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนใดคนหนึ่งเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด

ส่วนมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ แม้จะได้กำหนดให้ภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับคู่ความฝ่ายจำเลยหรือฝ่ายที่จะถูกริบทรัพย์สินหากบุคคลนั้นเป็นผู้เกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อนก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวได้ให้ความเสมอกันในกฎหมายและความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันแล้ว เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่บุคคลผู้ที่อยู่ในสถานะอย่างเดียวกัน ย่อมมีผลใช้บังคับด้วยความเสมอภาคกันและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน กล่าวคือ บุคคลที่อยู่ในฐานะโจทก์ หรือจำเลยทุกคนย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายเหมือนกัน บทบัญญัติมาตรา ๒๕ มิได้บัญญัติยกเว้นให้โจทก์หรือจำเลยคนใดคนหนึ่งมีสิทธิหรือหน้าที่แตกต่างไปจากโจทก์หรือจำเลยคนอื่น ส่วนระหว่างโจทก์กับจำเลยนั้น ย่อมไม่อาจจะอ้างความเสมอกันในกฎหมายได้ เพราะโจทก์และจำเลยมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายแตกต่างกัน และสถานะทางกฎหมายระหว่างโจทก์และจำเลยมีความแตกต่างกัน และบทบัญญัติมาตรา ๒๕ มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้บัญญัติยกเว้นต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะหรือให้ใช้บังคับแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

ประเด็นที่ ๓ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ หรือไม่

พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดและก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

อันเป็นการกำหนดให้ในการพิจารณาคดีอาญานั้นเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องนำสืบพยานให้ได้ว่า จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดศาลจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ และจึงจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดได้ ส่วนบทบัญญัติมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ นั้น ที่ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก็เป็นการปฏิบัติต่อตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มิได้ปฏิบัติต่อบุคคลที่ถือได้ว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดและได้มีคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดแล้วแต่อย่างใด จึงมิใช่เป็นการปฏิบัติต่อผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด

ส่วนบทบัญญัติมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นบทสันนิษฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาก่อน เพื่อศาลจะได้วินิจฉัยและมีคำสั่งว่าจะให้รับทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือไม่ ซึ่งในการสืบพยานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น คู่ความฝ่ายที่ได้ทรัพย์สินมาย่อมเป็นผู้ที่ทราบข้อเท็จจริงมากกว่าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง ในการพิจารณาคดีเพื่อให้ได้ความชัดเจนว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ จึงต้องให้ภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวตกอยู่กับคู่ความฝ่ายที่ได้ทรัพย์สินนั้นมา เพราะหากจะให้ภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตกอยู่กับคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งนั้นย่อมเป็นเรื่องที่ยากที่จะกระทำได้ จึงจำเป็นที่มาตรา ๒๕ ต้องมีข้อสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าวให้จำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้มีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ทั้งนี้ มาตรา ๒๕ เป็นข้อสันนิษฐานในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ เป็นบทบัญญัติสันนิษฐานในความผิดของบุคคล ซึ่งต่างกัน คำสั่งรับทรัพย์สินเป็นเรื่องเฉพาะต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ได้เป็นการดำเนินการต่อบุคคลที่ถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดและได้มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓

ประเด็นที่ ๔ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ หรือไม่

พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินและการสืบมรดก ย่อมได้รับความคุ้มครอง โดยขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านั้นย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจในการออกกฎหมายเพื่อกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านั้นได้ ส่วนบทบัญญัติมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ นั้น เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการตรวจสอบทรัพย์สินโดยคณะกรรมการและว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาล แม้บทบัญญัติมาตรา ๒๕ จะเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการสืบพิสูจน์ถึงสิทธิในทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง โดยให้ศาลไต่สวน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น ฉะนั้น เมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินใด ทรัพย์สินนั้นก็ยังคงเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หากศาลมีคำสั่งให้ยกคำร้อง ทรัพย์สินนั้นก็ยังคงเป็นสิทธิของบุคคลผู้เป็นเจ้าของตามเดิม บุคคลนั้นก็ได้รับความคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ บทบัญญัติมาตรา ๒๕ เป็นบทพิสูจน์ถึงสิทธิในทรัพย์สินว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือไม่ โดยให้ศาลไต่สวนซึ่งจะต้องมีการนำพยานหลักฐานมาสืบ ทั้งยังให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอคืนได้ก่อนคดีถึงที่สุด ส่วนข้อสันนิษฐานที่ว่า “บรรดาเงิน หรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่ หรือได้เกินฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมอย่างอื่น โดยสุจริต ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” ข้อสันนิษฐานนี้จะใช้ได้ต่อเมื่อปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ทั้งจำเลยและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานได้ ซึ่งอาจจะทำให้จำเลยเสียเปรียบในเชิงคดีอยู่บ้าง แต่ก็เป็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหานี้อย่างรุนแรงประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ย่อมให้รัฐสามารถออกกฎหมายกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน หรือการสืบมรดกได้ กรณีการออกกฎหมายที่มีผลกระทบต่อขอบเขตแห่งสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดกของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากมีความจำเป็นเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

ด้วยอาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

นายผัน จันทรปาน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ